

Talen naar God

Voorganger: Ds. Christine van den End

Lezingen:

1^e schriftlezing: Job 30, 11-26; 38, 1

2^e schriftlezing: Marcus 4, 35-41

Gemeente van Christus, geliefde mensen van God,

Het stormt in de lezingen van vandaag. Bij Jezus in de boot heel letterlijk.

Bij Job figuurlijk, maar des te indringender komt het binnen. Jobs woorden dat er aan hem gerukt en getrokken worden, dat woeste golven hem dreigen te overspoelen, zo dat hij tegen de grond gesmeten wordt, dat het voelt alsof er een gat in hem geslagen is... Het is stormachtige taal die uitdrukking geeft aan de diepe ellende die Job treft.

Het gaat over storm die zomaar op kan steken in levens van mensen.

Letterlijke stormen, zoals natuurrampen. Schade aangericht door tsunami's en aardbevingen die mensenlevens overhoop halen. De beelden van Nepal staan ons nog helder voor ogen, en maken dat we doordrongen zijn van de verwoestende kracht van natuurgeweld. Maar ook figuurlijke stormen zetten levens op z'n kop: zomaar ontslagen worden; te horen krijgen dat je ernstig ziek bent... 'een ramp is het', zei iemand tegen mij van de week. En wat te denken van ruzie thuis... Levens van mensen worden geteisterd door letterlijke en figuurlijke stormen. Totaal onverwacht steken ze de kop op. En er is geen ontkomen aan.

Het zijn die momenten dat je naar Gods aanwezigheid kunt verlangen... *iets* van vaste grond onder je voeten, *iets* van licht in het donker, *iets* van hoop op een uitweg uit de ellende. Maar al te vaak voelen mensen zich dan als Job: dat je wel roept, maar geen antwoord krijgt, dat je het idee hebt dat God je niet ziet staan, hoe dicht je hem ook probeert te naderen. Erger nog: dat je het idee hebt dat God een hand in die storm van je leven heeft.

We horen aan Jobs taal hoe hij daarmee worstelt... God trekt zijn tentkoord los, zegt hij. Zijn hele hebben en houwen valt in duigen. Maar vervolgens heeft hij het over 'zij' die zijn grenzen overgaan en de aanval inzetten. Job heeft het over 'gespuis en verschrikkingen' maar dan toch ook over God. Eerst nog afstandelijk als 'hij' die hem dit aandoet. Maar uiteindelijk richt Job zijn klagen heel persoonlijk tot God zelf: 'U'!

U bent wreed voor mij geworden,
met al uw kracht hebt u zich tegen mij

gekeerd.

U tilt me op en laat me rijden op de wind,
uw woedende storm schudt mij heen en
weer.

Twee grote vragen klinken in Jobs aanklacht door: 'Waarom treft mij deze ellende?'. En: 'Wat heeft God er mee te maken?'. Oervragen zijn het.

In de lezing van vandaag maakten we een sprong van de aanklacht van Job naar het antwoord van God, we lazen daarvan alleen het begin: *En de HEER antwoordde Job vanuit een storm.*

Nog kort daarvoor schreeuwde Job het uit naar de hemel dat 'de woedende storm van de HEER hem heen en weer schudde' (30,22). En nu hoort hij Gods antwoord vanuit een storm. Blijkbaar weegt de ene storm tegen de andere op voor Job... hij accepteert wat God hem zegt, hij buigt zich neer (42). Het liedboek dicht over deze passage:

'Geen taal bij machte U te meten, geen
woord toereikend om het licht
te schatten van uw eeuwig wezen. Wie
zijn wij voor uw aangezicht?
Wij hebben het van horen zeggen en
dorsten naar uw onderricht'.¹

Hoe onderrichten de woorden uit Job...? Helpen ze als we worstelen met het kwaad dat ons treft? Op de een of andere manier wordt duidelijk dat de storm van Jobs leven en de storm van Gods antwoord ieder hun eigen plek en betekenis hebben. Ondanks alles ervaart Job Gods aanwezigheid in zijn pijn en zijn verdriet. Vrienden van Job kunnen hem niet bijstaan, laat staan troost bieden met hun al te gemakkelijke oplossingen, hun misplaatste theologie, hun gebrek aan inleving en vermogen ècht mee te lijden. De ervaring dat God tot hem spreekt in de storm van zijn lijden is voor Job genoeg.

Wij westerse moderne mensen leven vaak vanuit het idee dat dingen maakbaar zijn. Hoe welvarender we zijn, des te sterker dat idee. We belichten liever, zo lijkt het, de zachte, warme en mooie kanten van ons leven en ons geloven. We ontmoeten God in de liefde, in het licht dat over ons opgaat, in prachtige muziek, in stiltemeditaties... Maar wat nu als er in ons leven een storm uitbreekt en de dingen niet mooi, niet zacht, niet

maakbaar blijken te zijn? Het boek van Job confronteert ons met de donkere kanten van het leven en van ons geloven. Houden we het uit met elkaar en in ons geloof als het stormt?

In de evangelielesing van vandaag zoekt Jezus nota bene de storm op met zijn leerlingen. Het is al avond als hij zegt: “laten we het meer oversteken”. Hier in Marcus 4 gaat hij nog met hen mee aan boord. In hoofdstuk 6 stuurt hij de leerlingen alleen uit varen en breekt er opnieuw noodweer uit. Maar ook dan laat Jezus in een verschijning weten dat hij bij hen is. Zo wordt de storm gestild.

Waar het verhaal van Job insteekt bij de storm in Jobs persoonlijke leven, lijkt hier bij Marcus *niet* het persoonlijke op de voorgrond te staan. De leerlingen van Jezus worden als groep bij de hand genomen, het land af, het meer op. Precies omdat ze zijn leerlingen zijn en Jezus willen volgen. Natuurlijk kan het op het land ook stormen. Maar water staat nu eenmaal symbool voor de kwade machten in het leven, de chaos en de onzekerheid. De leerlingen worden aangespoord het meer niet te omzeilen, nee, Jezus zegt: ‘laten we het meer oversteken’. Alsof ze moeten leren omgaan met situaties waarin ze geen vaste grond onder de voeten hebben. Omstandigheden die zomaar levensbedreigend kunnen worden... Wanneer je met Jezus de boot ingaat, betekent het niet dat je een kalme reis wacht. Geloven lost niet al je problemen op en strijkt de moeilijkheden niet glad. Eerder omgekeerd, je kunt gaandeweg met Jezus je ogen niet sluiten voor de chaos van de wereld, chaos die maakt dat mensen kopje onder gaan. Omdat hun boten te wankel zijn, te zwaar beladen. Als leerling van Jezus kun je je ogen niet sluiten voor storm die levens treft. Dat Jezus zelf gaat slapen lijkt haast een ultieme test voor zijn leerlingen zich te oefenen in waakzaam-zijn.

Met zijn leven reikt Jezus ons taal aan over God. Dat God zelf het lijden en de last niet uit de weg gaat maar mee draagt. Iets wat je in het slot van het boek Job *ook* op het spoor kunt komen.

Lang geleden las ik een interpretatie van de moeilijke raamvertelling die de poëzie van het boek Job omlijst. Ze is me altijd bij gebleven. Volgens die interpretatie moet je het slot niet verstaan als een goedmaker: het gegeven dat Job zijn bezit verdubbeld terug krijgt, zou verwijzen naar een wet uit Exodus (hoofdstuk 22).

Volgens die wet moet alles wat onrechtmatig van je afgenomen is, dubbel vergoed worden. Met andere woorden: hier wordt het onrechtvaardige lijden van Job erkend en vergoed door God zelf.²

Ik proef erin dat God de lijdende mens nabij wil zijn. Ik proef erin dat God met ons meelijdt aan het kwaad. Ik proef erin dat God recht wil doen aan mensen. Dat kan niet zonder ons... Soms moeten we onze stem verheffen zoals Job om het lijden te benoemen en aan te klagen. We zullen zelf het lijden van heel dichtbij onder ogen moeten komen. Dat vraagt lef. Want net als Jobs vrienden gaan wij moeilijke vragen liever uit de weg. Zoeken we eerder de luwte dan de storm. Als je met Jezus' leerlingen aan boord van zijn schip stapt, zoek je de kwetsbaarheid op. Als mens, maar ook als kerk. Hoe stevig dit huis hier ook lijkt te staan, we weten allemaal dat ook de kerk haar stormen kent. Ook een kerk kan schipbreuk lijden. Steeds opnieuw dringt de vraag zich op: hoe wil je gemeenschap van Christus zijn in deze tijd? Ergens wil je putten uit de bron, ergens moet de hoop gevoed worden, in woorden die we delen, brood dat we breken en wijn die we drinken. Het kan zo'n worsteling zijn hoe we ruimte willen geven aan mensen die aan willen monsteren. Mensen die weet hebben van storm in hun leven. Mensen die op zoek zijn naar vaste grond onder hun voeten. Hoop tegen beter weten in. Vuur dat oplicht in het donker.

In Charleston werden deze week 9 mensen neergeschoten terwijl ze bijeen in hun kerk waren om te bidden. In de Emanuelkerk, letterlijk 'God met ons', werden ze vermoord vanwege hun huidskleur. In die storm, die hel die uitbrak, werd iets onvoorstelbaars zichtbaar. De moed waarop Jezus zijn leerlingen aanspreekt werd hier getoond: het bidden werd buiten vervolgd. In hun onmacht, hun woede en hun verdriet riepen ze God aan. En hielden ze vast aan hun rechtvaardigheid. “Because of who we serve, we will not stop welcoming in the stranger, because death is not the last word.”

Voor Job, voor Jezus' leerlingen, tot op de dag van vandaag, heeft de dood niet het laatste woord. God weet zich met ons verbonden, door lijden en de dood heen. Liefde is sterker dan de dood. Daar is niks maakbaars aan. Het valt je toe. Als stilte na de storm.

Amen

